

A FELLEGI FIÚ

A Maine állambeli Saint Cloud's-i árvaház fiúszárnyában, illetve kórházában két ápolónő adott nevet az újszülötteknek, és tartotta szemmel körülmetélt bögyörőjük gyógyulását. Akkoriban (a húszas években) minden idekerült fiút körülmetéltek, mert az árvaház orvosának korábban, az első világháború alatt ilyen-olyan oknál fogva nehézségei támadtak a körülmetéletlen katonák gyógykezelésében. A doktor, aki egyben a fiúszárnyat is igazgatta, nem volt hívő, és a körülmetélésnek nem vallási, hanem csupán orvosi, higiénés jelentőséget tulajdonított. A doktor úr a Wilbur Larch névre hallgatott, mely, bár az orvos megjelenését mindig éterszag kísérte, az egyik nővérnek az ugyancsak így nevezett kemény, elnyűhetetlen fenyőfát (*Larix*) juttatta eszébe. A Wilbur keresztnévet azonban nevetségesnek gondolta, és egészen megütközött azon, hogy akadt ember, aki a Wilbur szót ezzel a keményfával társította.

A másik ápolónő azt képzelte, hogy szerelmes Larch doktorba, és amikor rajta volt a sor a névadásban, gyakran nevezte el a csecsemőket John Larchnak vagy John Wilburnek (az apját hívták Johnnak) vagy Wilbur Walshnak (a Walsh volt anyja leánykori neve). Larch doktor iránt érzett szerelme ellenére a Larchot csakis családi névként tudta elképzelni – és ha rá gondolt, egyáltalán nem jutott az eszébe a fa. Ezzel szemben, mivel a Wilbur nevet egyaránt lehetett család-, illetve személynév gyanánt használni, nem tudott betelni vele – és ha a John névre már ráunt, vagy kolléganője megróttá, amiért túl gyakran használja, Robert Larchnak vagy Jack Wilburnek keresztelte a fiúkat (úgy tetszett, nem tudja, hogy a Jack a John egyik becéző formája).

Ha ettől a színtelen-szagtalan, szótlannul epekedő nővértől kapta volna a nevét, alighanem valamilyen Larch vagy Wilbur lett volna, mégpedig John, Jack vagy Robert – csak hogy még laposabb legyen a dolog. Mivel azonban a másik ápolónő volt a soros névadó, neki a Homer Wells név jutott osztályrészül.

A másik nővér apja ugyanis a mindennapit kutak (*wells*) fúrásával kereste, amely igen kemény, verejtékes, becsületes és pontos munka – és a nővér szemében az apja éppen ezeket a tulajdonságokat testesítet-

te meg, amitől a „wells” szó számára mély megfontoltsággal csengett. „Homernak” viszont családja egyik macskáját hívták.

Ez a másik ápolónő – akit mindenki csak Angela nővérként ismert – ritkán adta újra ugyanazt a nevet csecsemőinek, miközben Edina nővérnek három ifjabb John Wilburt és két ifjabb John Larchot lehetett felróni. Angela nővér kedvelte a beszélő neveket, és gyakorta használta őket – Maple, Fields, Stone, Hill, Knot, Day, Waters (hogy csak néhányat említsünk) –, a személynevekből azonban már jóval szerényebb listát tudott csak összeállítani, többségüket a család történetéből, rég elhullott, de mindmáig drága háziállatoktól vette át (Felix, Fuzzy, Smoky, Sam, Snowy, Joe, Curly, Ed és így tovább).

A nővérek többnyire csak ideiglenesen adtak nevet az árváknak. A nyilvántartás szerint a fiúkat sikeresebben tudták elhelyezni családoknál csecsemőkorukban, mint a lányokat, így azok még csak nem is tudhattak a jó nővérektől kapott nevükről, s a többségük nem is emlékezett rá, hogy az angyali Angela és Edina nővér volt a két első asszony a világon, aki körülöttük sürgölődött. Larch doktor elvből ragaszkodott hozzá, hogy az örökbe fogadó szülők ne tudják meg, milyen neveket kaptak az árvák a nővérektől. St. Cloud’sban úgy vélték, hogy az árvaházat elhagyó gyermekeket felvillanyozza az új kezdet, ám ennek ellenére (különösen a nehezen elhelyezhető és ezért St. Cloud’sban tovább maradó fiúk esetében) Angela és Edina nővér, sőt gyakran még Larch doktor úr is nehezen tudta elképzelni, hogy a sok John Wilbur, John Larch (Felix Hill, Curly Maple, Joe Knot, Smoky Waters) nem viseli örökké a nővérektől kapott nevét.

Homer Wells azért tartotta meg a nevét, mert számos nevelőszülővel való sikertelen próbálkozás után mindannyiszor visszatért St. Cloud’sba, így az árvaház kénytelen-kelletlen beletörődött, hogy Homer ezt a helyet tekinti igazi otthonának. Persze senki nem fogadta el egykönnyen, de Edina és Angela nővér – végül maga Larch doktor is – belátta, Homer Wells St. Cloud’sba való. Többé nem is ajánlották örökbefogadásra a fiút.

Angela nővér, macskák és árvák szerelmese, egyszer meg találta jegyezni Homer Wellsről, hogy ez a fiú bizonyosan imádjá a tőle kapott nevét, mert oly kitartóan küzd azért, hogy megtartsa.

A Maine állambeli St. Cloud’s lakói a tizenkilencedik században favágásból éltek. A telep, majd a falu maga a folyóvölgyben helyezkedett el, ahol a lapos földön könnyebb volt utakat építeni és a súlyos eszközöket szállítani. Először a fűrészmalom épült föl. Majd francia kanadaiak te-

lepedtek le – erdészek, favágók –, utánuk jöttek a szárazföldi vontatómunkások és a faúszatók, azután a szajhák, később a csavargók és a tolvajok, és (végül) megépült a templom is. Az első favágótábort nemes egyszerűséggel úgy nevezték: Clouds (*fellegek*), mert a völgy mélyén ült, és innen csak nehezen szállt fel a köd. Csaknem egész délelőtt gomolygó köd borult a szilaj folyóra, ráadásul az első táborhely fölött három mérföld hosszúságban dübörgő zuhatagból állandóan szállt föl a pára. Amikor az első favágók megérkeztek, az erdőirtást csak a böglyök és a szúnyogok hátráltatták – e pokoli vérszívók jobban szerették a Maine mozdulatlan völgyeit csaknem mindig beburkoló felhőket, mint a csipős hegyi levegőt vagy a verőfényes maine-i tengerpartot.

Dr. Wilbur Larch nemcsak az árvaház orvosa és a fiúszárny igazgatója volt: ő alapította az intézményt, szabad óráiban pedig a község önjelölt történetírójaként tevékenykedett. Larch doktor szerint a kezdetben egyszerűen Clouds-nak nevezett favágótábor „csupán ama maradi katolikus lelkiület miatt lett St. Clouds, amely a legkülönbözőbb dolgok elé oda-biggyeszi a szent szót – mintha ezáltal olyan kegyelemben részesítené őket, amelyet maguktól sose kaphatnának meg”. A favágótábor csaknem fél évszázadon át megmaradt Saint Clouds-nak, mielőtt az aposztrófot beillesztette volna valaki, aki nyilván mit sem sejtett a helység nevének eredetéről. De mire a település megkapta a St. Cloud’s nevet, inkább tetszett faiparból élő községnek, semmint favágótábornak. Körülötte többmérföldes körben kiirtották az erdőt; a folyót minduntalan eltorlaszoló rönkök és a favágástól megrokkant férfiak tábora helyett immár inkább magasan, szép rendben felpolcolt, a párás napsütésben száradó friss fűrészárut lehetett látni. Mindent izamos fűrészpor borított, amely bár olyan finom volt, hogy alig látszott, megmutatkozott a lakosok tüszentéseiben, szakadatlan viszkető orrában és zihálva reszelő tüdejében. A község sérültjei immár összevarrt sebeikkel, és nem zúzódásaikkal, csonttöréseikkel tűntek ki; a malom számos fűrészke vágott-nyesett rajtuk sebet (ők pedig annak is megtalálták a módját, hogy hiányzó testrészeikkel kérkedjenek). St. Cloud’sban a fűrészgépek éles nyirogása éppoly állandónak tetszett, mint ahogyan a Maine belterületei fölött lebegő köd és pára sem akart sose fölszállni, sem a nyirkos, havas, hosszú és hideg teleken, sem pedig a füledt, bűzhödtt, fojtogató nyarakon – amit csak hébe-korba szakított meg egy-egy tomboló zivatar áldása.

Maine-nek ebben a szegletében nemigen tavaszodott, hacsak március-április bizonyos időszakát nem nevezzük annak, amikor a fölengedett föld sártengerré vált. Ilyenkor leálltak a fűrészüzem nehéz gépei:

a községet éltető munka szünetelt. A járhatatlan utak mindenkit otthon tartottak – a folyó pedig annyira megduzzadt és olyan sebesen hömpölygött, hogy senki nem merészt közlekedni rajta. St. Cloud'sban – ott, a fellegek közt – a tavasz csak bajt hozott: ivászatot, verekedést, kurvázást és nemi erőszakot. Tavasszal történt a legtöbb öngyilkosság. Tavasszal vetették el – igen bőségesen – az árvaház magjait.

És mit mondhatnánk az őszi? Larch doktor naplójában, amelyben mindennap rögzítette az árvaház ügyes-bajos dolgait, írt az őszi is. Larch doktor így kezdte csaknem minden bejegyzését: „Itt, a fellegek közt...”! kivéve azokat, amelyeket a következő szavakkal indított: „A világ más tájain...” Nos, Larch doktor azt írta az őszi: „A világ más tájain az őszi a szüret és az aratás ideje: az ember begyűjti tavaszi és nyári munkájának gyümölcsét. Ez a gyümölcs élteti a télnek nevezett hosszú álmot, a növekedés leállásának ideje alatt. Ellenben itt, a fellegek közt, az őszi csupán öt percig tart.”

Vajon miféle időjárási viszonyokat tartanánk alkalmasnak egy árvaház számára? El tudja valaki is képzelni, milyen lenne a megfelelő időjárás? Vajon virágozhatnék-e árvaház *büntelen* városban?

Naplóírás közben Larch doktor szembeszökő mértékletességgel bánt a papírral. Alig olvasható apró betűkkel róttá tele a papír mindkét oldalát. Nem hagyott széles margót a papírlap szélén. „Itt, a fellegek közt – írta –, találd ki, hogy ki a maine-i erdők esküdt ellensége, *ki* a nem kívánt babák alantas apja, *ki* az oka, hogy kidöntött fák torlaszolják el a folyót, hogy a völgy földjei lecsupasítva, árvizektől mosottan sorvadoznak; találd ki, hogy *ki* az a csillapíthatatlan pusztító (aki tönkreteszi először a szurtos kezű és összezúzott ujjú favágót, utána pedig a kicseresedett kezű, némely ujjának csak az emlékéét őrző faipari rabszolgát), és találd ki, hogy a telhetetlen *miért* nem elégszik meg a rönkökkel és a deszkákkal... találd ki, hogy *ki ő*.”

Larch doktor szemében ez az ellenség maga a papír volt – pontosabban szólva a Ramses Papíripari Társaság. Fűrészáruhoz mindig lesz elég fa, gondolta Larch doktor, de sose lesz elég fa a papírhoz, amit a Ramses Papíripari Társaság kíván vagy igényel, különösképpen, ha elmulaszt fákat telepíteni. Amikor St. Cloud's környékét letarolták, és mindent ellepett a sarjú (borókacserjék és gondozatlan, rendezetlen puhafák tömkelege), akár a mocsári gaz, és amikor már nem volt több kivágni való fa, amit le lehetett úsztatni a folyón, a három mérfölddel feljebb kezdődő zuhatagon át (azaz a favágónép egyszerű ajkán: Three Mile Falls-tól) St. Cloud'sba, nos, akkor a Ramses Papíripari Társaság

bevezette Maine-t a huszadik századba, mégpedig azzal, hogy bezárta St. Cloud'sban a folyóparti fűrészüzemet és fatelepet, majd a folyón lejjebb vonulva új táborot ütött.

És mit hagyott hátra? Az időjárást, a fűrészport, a folyó sebhelyes, sérült partját (ahol az összetorlódott hatalmas rönkök durva, új medret hasítottak maguknak), no meg magukat az épületeket: a fűrészüzemet a törött üvegeivel és bedeszkázatlan ablakaival; a bordélyszállót a földszinti tánctermeivel és a vadul hömpölygő folyóra néző bingótermével; néhány, fagerendából épült házat és a templomot, a francia kanadaiak katolikus templomát, amely túlságosan tisztának és újnak tetszett St. Cloud'shoz képest, ahol feleannyi népszerűségnek sem örvendett, mint a ringyók, a táncterem vagy akár a bingóterem. (Naplójában Larch doktor így írt: „A világ más tájain teniszeznek vagy pókereznek, de itt, a fellegek közt, pénzben bingóznak.”)

És kik maradtak hátra? A Ramses Papíripari Társaság minden alkalmazottja elment, nem mentek el azonban a kivénhedt ringyók és a gyerekeik. A St. Cloud's-i katolikus egyház egyetlen mellőzött szolgálója sem maradt: több megváltani való lélek várt rájuk, ha követték a Ramses Papíripari Társaságot a folyón lefelé.

Larch doktor *St. Cloud's rövid története* című munkájából kiderül, hogy egy, illetve legalább egy utcanő tudott írni és olvasni. A Ramses Papíripari Társaság nyomában a civilizáció felé induló egyik dereglyével a betűvetésben valamelyest jártas ringyó levelet küldött a következő címmel: MAINE ÁLAM ÁRVÁKÉR FELELŐS HIVATALOSÁGÁNAK!

A levél valahogyan mégis eljutott valakihez. Számtalan ide-oda küldözgetés után („mert éppoly különösnek tetszett, mint fontosnak”, ahogyan Larch doktor írta) végre egy állami orvosi felügyelőbizottság elé került. Afféle mézesmadzag gyanánt megmutatták a prostituált levelét a bizottság legfiatalabb tagjának – „ennek a zöldfülű, frissen végzett orvosgyakornoknak” –, ahogyan Larch doktor leírta magát. A bizottság többi tagja Larchot az egyetlen „még reménytelenül rászedhető demokratának és liberálisnak” gondolta. A levél így szólt:

LEGYEN ITTEN EGY ISTENVERTE DOKTOR MEG EGY ISTENVERTE ISKOLA MEG EGY ISTENVERTE RENDŐR MEG EGY ISTENVERTE ÜGYVÉD ITTEN ST. CLOUD'SBAN AHONAN MEGSZÖGTEK AZ ISTENVERTE FÉRFAK (AKIKBŐL AMÚGYSE VOLT ELÉG) ÉS A TEHETETLEN ASSZONYOK MEG ÁRVÁK MAGUKRA MARATTAK!

Az állami bizottság elnöke, egy bizonyos nyugalmazott orvos, magán és Teddy Rooseveltnél kívül az egész világon mindenkit tedd-ide-teddoda senkiházinak gondolt.

– Larch, miért nem néz utána ennek a badarságnak – mondta, nem is sejtve, hogy homályos felszólítása nyomán hamarosan államilag támogatott intézmény – árvaház! – nyitja meg kapuit, amely egy napon még a szövetségi kormány részleges támogatását, sőt a tétova „magán-jótevők” megbízhatatlan adományait is elnyeri.

Mindenesetre a kilencszázas évek első évtizedében, ahogy az új, a még vadonatúj és ígéretes század kibontotta virágját (Maine-nek még a tengerparttól távolabbi, belső területein is), dr. Wilbur Larch nekifogott, hogy jóvátegye a St. Cloud'sszal történt megannyi rosszat, lett is annyi dolga, hogy meghalni sem igen ért rá. Az elkövetkező húsz évben Larch doktor csak egyszer hagyta el St. Cloud'st, hogy az első világháborúban szolgáljon, habár aligha volt ott különösebb szükség rá. Ki más lehetett volna alkalmasabb a Ramses Papíripari Társaság számos gáztettének orvoslására, mint egy olyan ember, aki a nevét a világ egyik nyitvatermő fája (*Larch*) után kapta? Ekkoriban megkezdett naplójában így írt Larch doktor: „Itt, a fellegek közt, eljött az ideje annak, hogy valami jó is történjék. Lehet-e jobb helyet találni a köz javát szolgáló munkára annál, mint ahol a gonosz láthatólag virágzott, sőt talán még diadalmaskodott is?”

A húszas években, amikor Homer Wells meglátta a napvilágot, és körbemetszték a pucácskáját, Edina nővér (a szerelmes) és Angela nővér (a nem szerelmes) külön becenevet adott a St. Cloud's alapítójának, orvosának, a település helytörténetének, háborús hőisének (ki is dekorálták érte) és a fiúszárny igazgatójának.

Szent Larchnak becézték – ugyan miért is ne?

Amidőn Wilbur Larch engedélyezte, hogy Homer Wells St. Cloud'sban maradjon mindaddig, amíg a legény odavalónak érzi magát, az orvos csupán jelentékeny és megérdemelt tekintélyével élt. Larch doktor tudta, mit jelent St. Cloud'shoz tartozni. Szent Larch úgy találta meg a helyét – a huszadik században –, hogy, mint mondani szokta, „hasznos legyen”.

És pontosan ezt az eligazítást adta Homer Wellsnek is, amikor ridegen elismerte, a fiúnak arra van szüksége, hogy St. Cloud'sban maradjon.

– Nos, Homer – mondta Szent Larch –, elvárom, hogy hasznos légy.

Ha Homer Wells nem volt hasznos, akkor senki sem. Úgy tűnik, már Larch doktor intelme előtt ráébredt a hasznosság fontos voltára. Első nevelőszülei visszavitték St. Cloud'sba, azt gondolták ugyanis, hogy valami baj van vele, mert sose sírt. A mostohaszülők felpanaszolták, hogy ugyanarra a csöndre ébredtek, ami eleve a gyermek örökbefogadására indította őket. Rendszeresen felriadtak: attól rettegetek, hogy holtan találják, de amikor berontottak szobájába, Homer Wells csak fogzó ajkát harapdálta, esetleg grimaszokat vágott, de egyáltalán nem tiltakozott amiatt, hogy nem kap enni és nem foglalkozik vele senki. Nevelőszülei mindig arra gyanakodtak, hogy Homer ébren van, és hosszú órákon át csendben szenved. Úgy gondolták, ez nem normális.

Larch doktor elmagyarázta nekik, hogy a St. Cloud's-i csecsemők megszokták, hogy órákon át fekszenek anélkül, hogy bárki rájuk nézne. Bármily gondoskodó szeretettel viseltetett is Angela és Edina nővér a gyermekek iránt, nem szaladhattak oda minden egyes felsíró gyerekhez; a sírásnak nem sok haszna volt St. Cloud'sban (noha szíve mélyén Larch doktor is jól tudta, Homer még egy árvához képest is szokatlanul csöndes).

Larch doktor úgy tapasztalta, hogy a nevelőszülők, akiket ilyen könnyűszerrel el lehet téríteni gyereknevelő szándékuktól, aligha felelnek meg feladatuknak. Homer első nevelőszülei hamar arra a meggyőződésre jutottak, hogy fogyatékos, együgyű, agysérült gyereket kaptak, ezért Larch doktor nem is igyekezett biztosítani őket afelől, hogy Homer nagyszerű baba, aki bizonyosan sokra viszi majd az életben.

A család, amelyhez Homer másodszorra került, másképpen reagált a hangtalanságára, rezdületlen arcú – „kibírom a jég hátán is” – egykedvűségére. Második nevelőszülei addig püfölték a csecsemőt, míg csecsemőhöz illő hangot nem adott. Homert ezúttal a sírás mentette meg.

Ha korábban egyetlen hangot se adott ki, akkor most, amikor látta, hogy nevelőszülei könnyeket, bömbölést és sikítózásokat kívánnak tőle, igyekezett hasznos lenni, és erejét nem kímélve, teli torokból üvöltött. Azelőtt olyan elégedett jószág volt, lepődött meg Larch doktor, amikor tudomására jutott, hogy az új St. Cloud's-i baba megzavarja a közeli falu, Three Mile Falls csendjét. Tiszta szerencse, hogy Three Mile Falls kicsi volt, mert heteken át Homer üvöltéséről pletykált az egész környék; és szerencse, hogy közel esett az árvaházhoz, mert Homer bömbölésének híre eljutott St. Cloud'sba Angela és Edina nővérhez is, akik mindenre vevők voltak a környező folyami, erdei és papíros községek pletykapiacán. Mikor meghallották, hogy Homer jóval éjjel utánig éb-

ren tartja egész Three Mile Fallst, és még pitymallat előtt fölveri a települést, a nővérek egyenest Szent Larchhoz mentek.

– Ez nem az *én* Homerom! – kiáltotta Angela nővér.

– Ő nem szokott sírni, Wilbur – mondta Edina nővér, kihasználva az alkalmat, hogy kimondhassa a szívének oly kedves nevet: *Wilbur!* Angela nővér mindig meg is haragudott rá ezért (ha Edina nővér engedett vágyának, hogy a Doktor urat *Wilburnek* szólítsa).

– *Doktor úr* – szólta Angela nővér célzatosan és túlzottan hivataloskodva –, ha Homer Wells sírása fölveri Three Mile Fallst, akkor a nyakam teszem rá, hogy a nevelőszülei legalábbis cigarettával égetik a gyereket.

De nem *ilyen* család volt az. Larch doktor biztosra vette, hogy Angela nővér csupán képzelődik – ő ugyanis gyűlölte a dohányzást; ha meglátott valakit cigarettával a szájában, mindjárt eszébe jutott az a franciául beszélő indián, aki valamilyen kútfúrás dolgában jött az apjához, és a bagóját egyik szeretett macskája képébe nyomta, megégette az orrát! – mert a cica, egy különösen barátságos, miskárolt kandúr felugrott az indián ölébe. A macskát Banditának nevezték – a mosómedvék jellegzetes, álarcos pofáját viselte. Angela nővér visszafogta magát, és egyetlen árvať se keresztelt el Banditának: a Bandita szerinte lánynév volt.

A Three Mile Falls-i család azonban nem közönséges szadistákból állt. Idősebb férfi élt egy házban a nála fiatalabb feleségével és korábbi házasságából származó, felnőtt gyerekeivel. A menyecske saját gyereket akart, de nem bírt teherbe esni. A családban mindenki jónak tartotta volna, ha az asszonyka saját gyereket szül. Azt azonban senki nem említette, hogy a korábbi házasságból való egyik felnőtt gyerek szült egy zabigyereket, és mivel nem viselte rendesen gondját, a baba éjjel-nappal sírt és sírt és sírt. Mindenki panaszkodott a folytonos gyereksírás miatt, mire egy napon a felnőtt lány fogta a babáját, és elment. Csak ezt a levelet hagyta maga után:

TORKIG VAGYOK VELE, HOGY MINDIG PANASZKODTOK,
HOGY A GYEREKEM MINDIG SÍR. GONDOLOM, HA ELMEGYEK,
NEM FOGUNK HIÁNYOZNI: SEM ÉN, SEM A GYEREKSÍRÁS.

De *bizony* hiányzott – mindenkinek hiányzott az a bámulatos, bömbölős baba meg az az aranyos, agyalágyult anyja, aki elvitte.

– Az hétszentség, elkelné itt egy kis gyereksírás megint’ – jegyezte meg valaki a családban, és azzal elmentek, s hoztak maguknak egy babát St. Cloud’sból.

Nekik valóban nem lett volna szabad olyan babát adni, aki nem sír. Kihívásnak vették Homer hallgatását, és valósággal versengtek azon, hogy ki tudja hamarabb sírásra bírni a gyereket; a hamarabb után magasabbra állították a mércét: ki tud hangosabb, majd pedig hosszabb sírást kicsikarni a gyerekből.

Először azzal ríkatták meg, hogy nem adtak neki enni, de hangosabban sírt, ha bántották: ez többnyire abban állt, hogy belecsíptek vagy ütötték. De utóbb még harapásnyomot is találtak rajta. A leghosszabb sírást azonban azzal váltották ki belőle, ha megijesztették; rájöttek, hogy meglepetéssel lehet a leginkább félelmet kelteni a csecsemőben. Mindazonáltal keményen kellett dolgozniuk, hogy Homer Wells bömbölése szóbeszéd tárgyává legyen Three Mile Fallsban. A faluban nemigen lehetett hallani a zajokat – ráadásul az emberek nemigen foglalkoztak ott a gyereksírással.

A zuhatag állandó dübörgése eszményi gyilkossági helyszínné tette Three Mile Fallst: lövést, sikolyt egyaránt elfojtott. Ha az ember megölt valakit Three Mile Fallsban, és utána bedobta a hulláját a zuhatagnál, azt semmi módon se lehetett megállítani (vagy lelassítani, hát még megtalálni), amíg nem sodródott három mérfölddel lejjebb, St. Cloud’sba. Ezért kifejezetten különösnek tetszett, hogy a község lakói mindannyian hallották Homer Wells bömbölését.

Angela nővérnek és Edina nővérnek csaknem egy év fáradságos munkájába került, hogy Homer Wellst leszoktassák arról, hogy álmában felsírjon vagy zokogásban törjön ki, ha meglátott valakit bemerészkedni a látómezejébe, ha meghallott valami ember által keltett hangot: akár a padlón végighúzott szék karistolását vagy az ágy csikordulását, akár az ablak csukódását vagy egy ajtó nyikordulását. Amint Homer emberi lényekkel kapcsolatos látványt vagy hangot észlelt, olyan élesen sikoltozott és jajveszékelt, hogy ha egy idegen tévedt volna akkoriban a fiúszárnyba, bizonyosan szörnyűséges börtönnek, a gyermekkínzás és a megrontás színhelyének hiszi az árvaházat.

– Homer, Homer – mondogatta vigasztalón Larch doktor, miközben a fiú kivörösödve levegő után kapkodott. – Addig sírsz, míg ránk szabadítod a rendőrséget. A végén még börtönbe juttatsz bennünket.

Szegény Angela nővéren és Edina nővéren valószínűleg maradandóbb sebet ütött az eset, mint Homer Wellsen, a jóságos Szent Larch pedig sose heverte ki igazán a sokkot. Mielőtt odaadta volna nekik a gyereket, találkozott a családdal, valamennyiüket alaposan kifaggatta, és mindegyiket végzetesen félreismerte; és most, amikor elment Ho-

merért Three Mile Fallsba, hogy visszavigye St. Cloud'sba, ismét találkozott velük.

Amikor Larch doktor bevonult a házba, és karjába vette a gyereket, a családtagok arcán tükröződő rémület kitörölhetetlenül beleégett az orvos agytekervényeibe. Riadt tekintetük mindörökké kísértette Larch doktort, megtestesítette mindazt, amit ez a szent gyógyító sose értett meg: az embereknek a gyermekek iránt érzett fura kettősségét. Mert volt egyfelől az emberi test, az oly nyilvánvalón gyerekek *akarására* szánt emberi test, másfelől pedig volt az ezzel kapcsolatban oly zavart emberi elme. Az elme olykor nem akar babát, máskor azonban még arra is képes, hogy szaporodásra bírjon olyanokat, akikről tudja, nem akarnak gyereket. Kinek az érdekét szolgálja ez a dolog? – tűnődött Larch doktor. Miért ragaszkodott némely elme mindenáron ahhoz, hogy a babákat, még a látni valóan nem kívánt babákat is iszonyú üvöltések között világra kell hozni?

És amikor más elmék úgy vélték, akarnak gyereket, de utóbb nem tudnak vagy nem akarnak megfelelőképpen gondoskodni róla... nos, mire gondolhattak ezek? Amikor Larch doktor ezen a kérdésen tépelődött, mindig a Three Mile Falls-i család arcáról tükröződő rémületet látta maga előtt, és Homer Wells kétségbeesett sírása csengett a fülében. A család rémülete megragadt Szent Larch elméjében, és gondolkodásának egyik sarokköve lett. Ha valaki látott már ilyen rémületet, vélte a doktor, egyetlen nőt se kényszeríthet szülni, ha az nem akarja. „SENKI! – írta Larch doktor a naplójában. – Még a Ramses Papíriparti Társaság akárcikije sem!”

Ha az embernek volt egy csöppnyi józan esze, dr. Wilbur Larch előtt nem hozott fel érveket az abortusz ellen, máskülönben végig kellett hallgatnia Homer Wells Three Mile Falls-i hat hetének minden részletét. Larch doktor ugyanis csak ilyen módon volt hajlandó a kérdéstről beszélni (ez szemében nem lehetett vita tárgya). Nőgyógyász volt, és ha kérték – és biztonságosnak ítélte a dolgot –, angyalt is csinált.

Mire Homer a negyedik évében járt, már nem gyötörték többé a rémálmok, amelyek minden eleven lelket felverték St. Cloud'sban, és amelyek felmondásra készítették az egyik éjjeliőrt („Szívgörcsöt kapnék – mondta –, ha még egy éjszaka hallgatnom kellene azt a fiút.”), és amelyek oly mélyen beivódtak Larch doktor emlékezetébe, hogy hosszú évek múlva is rendszeresen hallott gyereksírást álmában, s ilyenkor ágyában megfordulva így szólt: „Homer, Homer, most már nincsen semmi baj, Homer.”

St. Cloud'sban persze mindig sírtak a babák, miközben a többiek aludtak, de egyetlenegy sem sírt fel éjjel úgy, ahogyan Homer Wells tudott.

- Atyaisten, mintha késsel szurkálnák – mondogatta Edina nővér.
- Mintha cigarettával égetnék – mondogatta Angela nővér.

De csak Wilbur Larch tudta, hogy mihez hasonlít az, ahogyan Homer Wells felsírt. „Akárha éppen körülmetélnék – írta Larch doktor a naplójában. – Mintha valaki folyvást nyesegetné a kis kukiját – újra és újra nyesegetné és nyesegetné.”

A harmadik pár, amely Homer Wellsszel kudarcot vallott, oly rendkívüli és remek tulajdonságokkal rendelkezett, hogy ostobaság lenne a példájuk nyomán ítéletet mondani az egész emberiségről. Igen nagyszerű családot alkottak, mondhatni, tökéletes családot, mert máskülönben Larch doktor aligha bízza rájuk Homert. A Three Mile Falls-i család után dr. Larch már résen volt.

Draper professzor és harmincas évei végén járó felesége a maine-i Waterville-ben élt. A harmincas években, amikor Homer Wells oda ment, Waterville-t nemigen lehetett szellemi központnak mondani, de St. Cloud'shoz vagy Three Mile Fallshoz mérve valóságos világvárosnak számított. Noha a település közelebb esett a tengerparthoz, lényegesen magasabban helyezkedett el – a közelben hegyek magasodtak, és ezekről csodás kilátás tárult az ember szeme elé; a hegyi élet (akárcsak a tengeri vagy alföldi élet) a távlatok fényűző kiváltságában részesíti az ott élőket. Olyan területen élni, ahol időnként nagyobb távolságokra nyílik kilátás, annyi, mint a természet üdvös hőségében megfürösztteni a lelket – vélekedett Draper professzor, a született tanár.

– Az ugaron hagyott völgybeli földek – zengte –, a komor, sűrű, bozótos erdők hajlamosak leláncolni az emberi természet felemelő hajlamait, és fölerősíteni alávaló, kicsinyes ösztöneit.

– Nos, Homer – mondogatta ilyenkor Draperné. – Professzor született tanár. Nem kell szentírásnak venni minden szavát.

Drapernét mindenki Mamának hívta. A férjét még felnőtt gyerekei és unokái is Professzornak szólították. Még Larch doktor sem ismerte a keresztnevét. Ha hanghordozásában volt is némi professzoros fontosság, parancsolgatás, megállapodott, kiszámítható életet élt, modora pedig egészen kedélyesnek látszott.

– Maine államban – mondta egyszer a professzor Homernak – mindig beáznak a cipők. Ez kikerülhetetlen tény. A te módszered, Home-

rom, hogy kiteszed az ablakpárkányra, hátha megszárad a halavány, ámde ritka maine-i napsütésben, becsülni való pozitív gondolkodásra és derülátásra vall. Csakhogy beázott cipők esetén az általam javallott módszer, amely nem függ az időjárástól, Maine-ben legalábbis megbízhatóbb hóforrást alkalmaz: nevezetesen a kazánt. Ha meggondolod, hogy a cipők rendszerint esős napokon áznak be, tehát amikor nem igen látjuk a napot, akkor megérted, hogy az általam preferált módszernek vannak bizonyos előnyei.

– Nem kell minden szavát szentírásnak venni, Homer – mondogatta a fiúnak Draperné. A Professzor Mamának szólította a feleségét; mint ahogy a Mama is Professzornak szólította a férjét.

Ha Homer Wells sokallotta is a professzor szájából elhangzó velős mondásokat, nem panaszkodott. Ha főiskolai hallgatói és történelem tanszéki kollégái halálosan unták is Draper professzor fontoskodását – és ezért igyekeztek menekülni az útból, mint nyulak a lassú, de biztos szimatú véreb elől –, nem tudták megváltoztatni Homer életének első, Larch doktorral verekedő apafigurájáról alkotott véleményét.

Amikor Homer megérkezett Waterville-be, olyan figyelemben részesült, amelyet addig még sose kapott. Angela és Edina nővér voltaképpen sürgősségi buszvezetést tudott nyújtani, Larch doktor pedig csak felügyelte munkájukat. Draperné azonban igazi anya volt: megállás nélkül sürgött-forgott. Homer még föl sem ébredt, amikor ő már régen fölkel; a süteményt, amit reggeli közben sütött, Homer tízórais zacskója csodák csodájára délben is melegen tartotta. Draper Mama *túrázva* vitte Homert az iskolába – árkon-bokron át, fittyet hányva a kiépített útra –, ezt nevezte „egészségügyi sétájának”.

Délután Draper professzor ment Homerért az iskolaudvarra – a tanítás vége valami csodás időzítés folytán mindig egybeesett a professzor utolsó főiskolai órájának a végével –, és azután együtt tapostak hazafelé. Télen aztán, ami hamar beköszöntött Waterville-ben, már valóban taposták is a havat hótalpaikkal, amelyek használatát ugyanolyan fontosnak tartotta a professzor, mint az olvasás és a betűvetés elsajátítását.

– Használd a tested, használd az eszed, Homer – mondta a professzor.

Nem nehéz megérteni, hogy e láthatóan hasznos ember miért is nyerte el Wilbur Larch tetszését.

Az igazat megvallva, Homer a dolog rutinszerűségét szerette, a *taposást*, a taposás *taposómalom* voltát, a kiszámíthatóságát. Az árvák még az átlagos gyerekeknél is jobban szeretik a kötött napirendet. Az árvák rajongnak a kiszámítható dolgokért.

Larch doktor ennek megfelelően igazgatta a fiúszárnyat. Az étkezéseket mindennap pontosan ugyanabban az időben tartották. Larch doktor minden este felolvasott a fiúknak, mindig ugyanannyi időt szánva rá, még akkor is, ha a fejezetet, a kalandot félbeszakítva kellett abbahagynia, miközben a fiúk azt kiabálták:

– Tovább, tovább, csak egy kicsit még!

Erre Szent Larch mindig így felelt:

– Holnap, ugyanekkor, ugyanitt.

Ilyenkor panaszos nyöszörgés támadt, de Larch tudta, hogy ígéretet tett: rendet vezetett be. „Itt, a fellegek közt – írta naplójában –, a biztonságérzetet a megtartott ígéretetek számával mérjük. A gyermek akkor érti az ígéretet, ha megtartják, és azután már várja a következő ígéretet. Az árvák között a biztonságérzetet lassú, de rendszeres munkával lehet kialakítani.”

Lassúnak, de rendszeresnek lehetne nevezni Homer Wells Draperék-nél folytatott életét. Minden tevékenység leckeszámba ment, a kényelmes, régi ház minden zuga valamilyen tanulnivalót rejtegetett, amire azután számítani lehetett.

– Ő Rufus. Már nagyon öreg – mondta a professzor, amikor bemutatta a kutyát Homernak. – Ez pedig Rufus rongya. Ez az ő birodalma. Ha Rufus a birodalmán alszik, fel ne költsd, hacsak fel nem készülsz a harapására. – Azzal a professzor felverte a vén ebet, az meg *harapott* egyet, majd, úgy tetszett, eltűnődik a levegőn, amibe beleharapott, a Draper gyerekek ízét érezve benne, akik mára felnőttek, megházasodtak és önálló családot alapítottak.

Homer hálaadásakor találkozott velük. Draperéknél a hálaadás olyan családi élmény volt, amely feltétlenül alsóbbrendűnek éreztetett minden más családot. Mama túltett minden addigi mamaságán. A professzor minden elképzelhető tárgyról kész előadást tudott tartani: a fehér és a vörös hús minőségéről; a legutóbbi választásokról; a salátás villák kérdéséről; a tizenkilencedik századi regény felsőbbrendű voltáról (e század felsőbbrendűségének egyéb vonatkozásairól nem is beszélve); az áfonyamártás megfelelő állagáról; a „bűnbánat” jelentéséről; a testmozgás épületességéről (beleértve a fahasogatás és korcsolyázás összehasonlítását is); a kártyajátékban eredendően ott rejlő gonoszról. A professzor gondosan kifejtett eszmefuttatására felnőtt gyermekei (két férjesszony, egy nős férfiú) minden egyes alkalommal a következőféleképpen válaszoltak udvariasan:

– Így igaz.

- Hát nem így van ez mindig?
- Megint fején találta a szöveget, Professzor.

E gépiesen elmondott válaszok egyhangúságát pontos időközönként Mama törte meg a magáét mondva:

- Nem kell szentírásnak venni. Nem kell szentírásnak venni.

Homer Wells úgy hallgatta ezeket a visszatérő kifejezéseket, mintha valami idegen világból érkezett vendégként igyekezne megfejteni egy furcsa törzs dobolását. Sehogy sem bírt ráhangolódni a dologra. A család minden egyes tagjának látszólagos hűsége megsemmisítően hatott rá. Csak később, jóval érettebb fejjel értette meg, hogy melyiket nem tudta akkor bevenni – a burkolt (nem is olyan burkolt) és öndicsérő jóságosdit, vagy a szívélyességet, amellyel untig túlegyszerűsítették az életet.

Akármelyik volt is az, Homer szemében utálatossá vált; akadályt gördített az útra, amelyet keresett, amely önmagához vezetett, ahhoz, aki volt, vagy akinek lennie kellett volna. Eszébe jutottak a különböző St. Cloud's-beli hálaadások. Ezek nem csordultak túl a vidámságtól, mint a Draper család körében eltöltött hálaadás, de sokkalta valóságosabbnak tetszettek. Homer emlékezett rá, hogy milyen hasznosnak érezte magát. Mindig voltak csecsemők, akiket meg kellett etetni. Hóviharra is számíthattak, mely rendszerint áramszünettel is járt, úgyhogy Homer lett a gyertya- és petróleumlámpa-felelős. Ezenkívül rábízta, hogy segítsen a konyhai dolgozóknak takarítani, Angela és Edina nővérnek megvizsgálni a síró babákat, továbbá, hogy Larch doktor mellett küldöncödjék – ami a legbecsesebb feladatnak számított a fiúszárnyban. Még tizedik évét sem taposta, és Larch dokortól még nem részesült ilyen jellegű oktatásban, de St. Cloud'sban Homer hasznosnak érezte magát.

Miért ütött el olyannyira a Draperéknél töltött hálaadás a St. Cloud's-i hálaadásoktól? Mamának a főzésben nem akadt párja, úgyhogy nem a kosztal volt a baj – St. Cloud's seízű ételei szóba sem jöhettek az ő főzje mellett. Talán az jelentette volna a nagy különbséget, hogy Draperék asztali áldást mondtak? St. Cloud'sban az asztali imádkozást elég kurtán-furcsán intézték el, mivelhogy Larch doktor nem volt vallásos.

– Legyünk hálásak – mondta az orvos, majd elcsöndesedett, mintha valóban elgondolkodnék azon, hogy miért is. – Legyünk hálásak a jóságért, amit kaptunk – mondta Larch, miközben a körülötte lévő nem kívánt és sorsukra hagyott gyerekekre nézett. – Legyünk hálásak Angela és Edina nővérért – tette hozzá, valamelyest nagyobb határozottsággal

a hangjában. – Legyünk hálásak, hogy van választásunk, hogy van újabb esélyünk – tette hozzá egyszor Homer Wellsre nézve.

A St. Cloud'sban hálaadáskor mondott asztali áldás ünnepi jellegét elleplezte a véletlenszerűség, az érthető óvatosság és Larch doktor tartózkodó modora.

A Draperéknél mondott imádság dagályos volt és furcsa. Mintha összefüggött volna a „bűnbánatnak” a professzor által adott meghatározásával. Az igaz bűnbánat, mondta Draper professzor, ott kezdődik, hogy elfogadod: gonosz vagy. Asztaliáldás-képpen felkiáltott:

– Mondjátok utánam: „Gonosz vagyok, utálok magam, de hálás vagyok családom minden egyes tagjáért!” – Amit ők mindannyian elismételtek, még Homer is, még Mama is (aki ezúttal túrtörtötte magát, és nem tanácsolta, hogy nem kell szentírásnak venni a dolgot).

St. Cloud's józan helynek tűnt, de azt a kicsi hálát, amit adni tudott, komolyan és őszintén adta. Először hálaadáskor tűnt föl Homer Wells előtt a Draper családban meglévő ellentmondás. St. Cloud'ssal ellentétben a waterville-i élet jónak látszott – példának okáért akarták a gyerekeket. Akkor pedig miből fakadt a „bűnbánat”? Az, hogy valaki szerencsésnek érzi magát, eleve összekapcsolódik a bűntudattal? Ha pedig Larch egy fa után kapta a nevét (mint Homer megtudta), akkor Istennek (akiről Waterville-ben sokat hallott) valamilyen jóval keményebb dologról: talán vízről, sőt jégről kellett kapnia a nevét. Ha Isten józanítólag hatott Waterville-ben, akkor Draperék hálaadása mámorítóan bizonyult.

A professzor – Mamával szólva – „a pohár fenekére nézett”. Ez, mint Homer kikövetkeztette, azt jelentette, hogy a professzor a szokásosnál is többet ivott, és – ugyancsak Mamával szólva – „eléggé becsicscsett”. Homer erősen fennakadt azon, hogy a férjes Draper lányok és a nős Draper fiú úgy viselkedtek, mintha ők is a pohár fenekére néztek volna. Minthogy a hálaadás különleges ünnepnek számított, és Homer a többi unokával együtt fennmaradhatott, megfigyelte azt az esti eseményt, amelyet korábban csak álomba merülése közben hallhatott: a huppanást, vonszolást, csoszogást és az értelem elnyomott hangját, ami magától a professzortól származott, ahogy tiltakozott, hogy a Mama erőszakkal föltuszkolta a lépcsőn, majd elképesztő erejével fölemelte és az ágyba fektette.

– Hiába, a rendszeres mozgás eredménye – kiáltotta a felnőtt, nős fiú, majd lecsúszott a kanapéről, és úgy összecuklott a szőnyegen a vén Rufus mellett, mint akit megmérgeztek.